

MINDRE MEDDELELSER

Sene yngleforekomster i Nordgrønland.

Under den diskussion, der fulgte efter mag. PALLE JOHNSENS foredrag om fuglelivet i Pearyland ved foreningsmødet d. 23. okt. 1951, blev der nævnt et par tilfælde af meget sen ynglen i Grønland. I denne sammenhæng vil jeg gerne omtale nogle iagttagelser fra Sabineøerne i Melvillebugten fra sommeren 1951.

D. 23. aug. aflagde jeg et besøg, der strakte sig over et par timer, på den største af Sabineøerne. Der viste sig at yngle talrige Havterner (*Sterna paradisaea*), skønsmæssigt 3–400 individer, og en del Ederfugle (*Somateria mollissima*), af hvilke sås et halvt hundrede eksemplarer. Jeg fandt talrige ternereder med unger, der for de størstes vedkommende højst var få dage gamle, og een rede med 1 unge og 1 språet æg. Af de sjældne Sabinemåger (*Xema sabini*) så jeg højst 10, alle ad., hvoraf flere havde æg eller unger efter deres opførsel at dømme, men i den stærkt begrænsede tid, der stod til min rådighed, lykkedes det ikke at finde nogen rede. De ynglende Sabinemåger var meget nærgående og slog ned efter mig under et hurtigt gentaget, skarpt, snærende skrig, som *gigigigi*.

Af andre fugle så jeg 4–500 Rider (*Rissa tridactyla*), der sad på isfjelde nær øen, og omtrent lige så mange Mallebukker (*Fulmarus glacialis*) lå på havet. Endvidere sås 5 Tejster (*Cephus grylle*), 10 unge Stenvendere (*Arenaria interpres*), 6 unge Islandske Ryler (*Calidris canutus*) samt 1 Digesmutte (*Oenanthe oenanthe*).

Den forbløffende sene ynglen af Havterne og Ederfugl hænger antagelig sammen med det usædvanlig sene islæg i Melvillebugten. D. 29. juli sejlede jeg forbi Sabineøerne på vej til Thule, og på dette tidspunkt var havisen lige begyndt at spredes noget her, mens den endnu lå fast længere vestover. Vejret var i den tid, jeg opholdt mig i Thuledistriktet, ofte barsk og koldt, og et par gange faldt der ret megen sne. D. 22. aug. aflagde jeg et kort besøg på Qeqertarsuit, et par småøer ret nær Thule, og fandt her i en ternekoloni en del halvvoxne unger. Ederfuglereder med æg eller unger fandt jeg ikke, men så en del kuld halvvoxne ærlinger. Her var fuglenes ynglen altså mere fremskreden, men ved Thule brød isen også op allerede i begyndelsen af juli. ERIK SINDING.

Sjældnere fugle på Bogø.

På et sygebesøg til øen Farø ved Bogø, hvortil man kører over gennem vandet med hestevogn, så jeg 14. juli 1950 på den smalle landtange, der forbinder Farø med græsholmen »Kragetinget«, en Dværgmåge (*Larus minutus*), gammel fugl i sommerdragt. Da jeg en halv time senere kørte tilbage, så jeg atter fuglen; men til trods for at jeg hyppigt færdes på lokaliteten, så jeg den ikke siden, og det har altså drejet sig om en omstrefjende fugl.

I min have, i nogle syrenbuske lige uden for mit vindue, så jeg 5. okt. 1950 en Lille Fluesnapper (*Muscicapa parva*). Strubepartiet var nærmest flødefarvet, ikke rødligt. De hvide fjerrande på siderne af halen sås tydeligt, og bevægelserne var udpræget fluesnapper-agtige. Den opholdt sig i haven i ca. 20 min. og har utvivlsomt været på efterårstræk.

Den 28. dec. 1950 modtog jeg en død Isfugl (*Alcedo atthis ispida*), som var fundet ved Bogøsiden af dæmningen mellem Møen og Bogø. Ved udstopningen fandtes en hagllæsion ved næbroden. Det var en ♀ ad. med bred og bugtet ægleder.

Den 5. jan. 1951 modtog jeg fra fiskeeksportør Petersen i Stege en Sortstrubet Lom (*Colymbus arcticus*), som angiveligt var skudt ved Kallehave nogle dage før. Ved udstopningen fandtes imidlertid ingen somhelst skudlæsion. Det var en ♀ ad. med bred og bugtet ægleder og groft grynet ovarium, og det bemærkelsesværdige er, at den endnu var i fuld sommerdragt.

K. LINNET.

Bramgås (*Branta leucopsis* (Bechst.)) trækkende i stort antal over Amager.

Den 14. april 1952 havde hr. Sv. CHRISTOFFERSEN og jeg, da vi opholdt os ude i det sydvestlige hjørne af Kalvebodinddæmningen ved Amagers vestkyst, den store oplevelse at iagttage en flok Bramgæs (*Branta leucopsis*) på ikke mindre end ca. 300 fugle trække hen over os.

Klokken viste 12.40, da vi pludselig hørte en mærkelig mangelstemmig »miauen« ude fra havet og et øjeblik efter opdagede en stor flok gæs komme flyvende mod os 150 m oppe fra SW. Hr. CHRISTOFFERSEN, der kendte stemmen fra tidligere, havde da allerede bestemt gæssene som bramgæs. Nogle få øjeblikke senere fløj de omtrent lige hen over os, og under de bedst mulige belyningsforhold kunne vi iagttage den smukke sort-hvide dragt. Inden de forsvandt mod NØ., var det nogenlunde lykkedes os at få tal på dem; hver for sig kom vi til ca. 300. Der var ikke andre gåsearter i flokken, derimod 4 Stor-spover (*Numenius arquata*). Efter mine egne optegnelser var vinden den pågældende dag sydlig (SE. drejende til SSW.) styrke 1-2.

I. RAMSØE JACOBSEN.

Lille fluesnapper (*Muscicapa parva* (Bechst.)) på Amager.

Den 11. okt. 1952 havde jeg lejlighed til at iagttage en Lille Fluesnapper (*Muscicapa parva*), som opholdt sig i nogle tjørnebuske på Amager fæled. Den kunne tydeligt bestemmes på de to hvide felter, et i hver side af halen. Den manglede enhver form for rødt på struben, hvor den nærmest var gullighvid som på resten af undersiden.

I. RAMSØE JACOBSEN.

Vagtler (*Coturnix coturnix* (L.)) ved Fredericia.

Den 5. og 8. oktober 1952 så jeg ved Tiufkær to Vagtler (*Coturnix coturnix*), een hver dag. Den første så jeg i en kårroemark i nærheden

af en flok agerhøns. Hunden stod for den, men fuglen ville ikke flyve, før det var for sent, og hunden tog den. Den anden vagtel gik det desværre på lignende måde; hunden havde stand for den på en pløjemark. Denne fugl ville heller ikke flyve og endte desværre livet på samme måde som den første.

Sidstnævnte fugl blev fundet blot ca. 400 m fra det sted, hvor den første blev set, men altså tre dage senere. En ledsager, der var med, mente med bestemthed, at der var flere fugle den 8. oktober, men jeg selv så kun denne ene.

I begge tilfælde mener jeg, der er tale om ganske unge fugle. Fuglene er sendt til udstopning, den ene af mig selv, den anden af lærer REGIN MÜNCK, Vejle; de omtalte marker er beliggende ved Tiufkær i trekanten Vejle, Kolding og Fredericia, ca. 10 km syd for Vejle.

B. HOLMER PEDERSEN.

Pirol (*Oriolus oriolus* (L.)) i Nordsjælland.

I en have ved en gård mellem Dyssekilde St. og Nøddebo Huse iagttoges 15. juli 1952 en Pirol (*Oriolus oriolus*), udfarvet han, som røbede sig ved sin varsling. Fuglen var ledsaget af en udføjlet ungfugl, som den flere gange fodrede.

F. BOLT JØRGENSEN.

Skovsneppen (*Scolopax rusticola* L.) ynglende på Sydfyn.

Sommeren 1952 ynglede sikkert adskillige Skovsnepper (*Scolopax rusticola*) i de sydfynske skove. I et område begrænset af Hesselager, Ringe og Svendborg ynglede 5 par fordelt med et par på hver af skovområderne Hesselagergård, Sortebjergvænge, Brændeskov, Hø- og Havrevænget samt Slæbæk. Optællingen er sket ved konstatering af hannernes aftentræk de pågældende steder i slutningen af maj og begyndelsen af juni. Der er regnet med et ynglepar for hver træksneppe, hvilket må skønnes at være rigtigt i så isolerede skovområder. Kun området Sortebjergvænge-Brændeskov kunne tænkes omfatte rundflyvninger af den samme sneppe, men ved samtidige iagttagelser begge steder er konstateret, at det drejer sig om forskellige fugle.

C. BRANDT.

Berigtigelse om Duehøgene (*Accipiter gentilis* (L.)) i Hellerup.

Foranlediget af A. VALENTINERS meddelelse i D.O.F.T. 46, 1952, p. 174, om ynglende et-årige Duehøge (*Accipiter gentilis*) i en stor villahave i Hellerup skal undertegnede fremkomme med følgende berigtigelse. Det er med besvær lykkedes mig at komme i kontakt med den mand, som ejer de to udstoppede eksemplarer. Hunnen er angivelig så stor som en musvåge, hannen noget mindre; jeg har dog ikke selv set dem. Historien om parrets ynglen i den hellerupske villahave reduceredes ved kildeundersøgelse til følgende kendsgerninger:

Parret(?) er fundet dødt (skudt?) i en kvasbunke i Øregaardsparken, og den nuværende indehaver af de udstoppede fugle har fået dem udleveret direkte fra de mænd, som fjernede dem fra kvasbunken.

Der foreligger intet om, hvor de er skudt eller af hvem. Ingen har set reden, og der kan intet oplyses om, hvis duer de eventuelt skulle have jaget. Da brevueforeningens opsamlingssted for skudte duehøge (skydepræmie) ligger få meter fra Øregaardsparken, er det vel ikke usandsynligt, om et par fugle herfra skulle have »forvildet sig« over i den omtalte kvasbunke.

SVEND NORUP.

Om yngleforekomst af Krikand (*Anas crecca* L.) i Sydsjælland.

O. OLAFSSON (Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 45, 1951, p. 107) beretter om 3 par ynglende Krikænder (*Anas crecca*) i Ørslev mose ved Vordingborg. Det må sikkert her som i alle andre tilfælde af ynglende »Krikænder« her i Sydsjælland bero på forveksling med Atlingand (*A. querquedula* L.). Jeg har været i nævnte mose mange gange og altid truffet flere par Atlingænder der. De omtalte tørvegrave, der angives som ynglesteder, er absolut ikke egnede for Krikanden, hvis rede altid findes i lyng, vissent græs eller under småbuske. Atlingandens og Skeandens reder findes i kraftigt, grønt græs.

J. CHR. HARBOE.

Hvid Vipstjert (*Motacilla alba* L.) som vært for Gøg (*Cuculus canorus* L.).

N. O. PREUSS (Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 46, 1952, p. 175) giver meddelelse om fund af 3 reder af Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*) med ialt 4 gøgeæg fra 1952 og mindst 1 tilsvarende fund fra 1951 og udtaler sin forundring over, at ikke alle opfatter Hvid Vipstjert som en af Gøgens hovedværter her i landet. Indtil for en halv snes år siden var dette forhold kun konstateret i ganske få tilfælde; men i de senere år foreligger flere fund især på Haslev- og Sorøegnen. Selv om der er fundet æg af 2 forskellige ♀♀ hos Hvid Vipstjert, er den ikke engang på det omtalte terræn en af hovedværterne, da der findes eller i hvert fald sidst i 1940erne fandtes 12–15 gøgehunner, der benyttede Rørsanger (*Acrocephalus scirpaceus* (HERM.)) og 3–4, der benyttede Siv-sanger (*A. schoenobaenus* (L.)) som værtsfugle. Desuden er Hvid Vipstjert alt for fåtallig til at kunne være en af hovedværterne, og dens første kuld er næsten altid lagt, inden Gøgen kommer.

J. CHR. HARBOE.

Først i juli måned 1951 fandt jeg i omegnen af Mørkøv en gøgeunge i en rede af Hvid Vipstjert, der var anbragt mellem det nykløvede brænde i et stort brændehus. Da gøgeungen var flyvestærk, fløj den op i et grantræ, hvor den blev madet af sine plejeforældre til den kunne klare sig selv.

Den 23. aug. 1952 var jeg ude i Aamosen, og da jeg passerede en tørvegrav, der var omgivet med birketræer, fløj der en gøgeunge ud fra et af træerne. Den satte sig på en tørvestak. To Hvide Vipstjerte fulgte den og satte sig ligeledes på stakken. I løbet af fem minutter begyndte de at bringe den føde. Der kan ikke være nogen som helst tvivl om, at gøgeungen var udruget af de to Vipstjerte.

CHR. LARSEN.

Forandringer i gåsebestanden på Nordfyn.

I al den tid, jeg har boet i Bogense, ca. 40 år, har der på Nordfyn hvert år været ret store flokke af gæs. I en årrække var der omtrent lige mange ved Egebjerggård og ved Gyldensteen. På grund af for hård beskydning er der nu langt færre på førstnævnte sted. I dette efterår (1952) har der på strandene ved Gyldensteen opholdt sig ca. 1000 gæs, hvoraf vel de 75 % var Blisgæs (*Anser albifrons*). Tidligere var Sædgæssene (*A. fabalis*) i overtal, og det er først i de senere år, at Blisgæssene er blevet de talrigeste. – Da jeg ingen optegnelser har fra mine første år i Bogense, har jeg for at få sikkert rede på, hvornår Blisgæssene begyndte at indfinde sig i større tal – enkelte har der vist altid været imellem Sædgæssene – henvendt mig til lensgreve E. BERNSTORFF-GYLDENSTEEN, som jeg vidste var meget interesseret i gåsebestanden. Lensgreven har siden 1923 meget omhyggeligt ført en jagtjournal, hvori han har adskilt de forskellige gåsearter. Ved at sammenholde tallene i denne med mine egne iagttagelser fra de senere år kan det afgøres, at 1937 var det første år, hvor der var et betydeligt antal Blisgæs. I 1946 blev der skudt omtrent lige mange af hver art, og nu er Blisgæssene altså langt i overtal. For tiden – sidst i januar 1953 – er der mellem 700 og 750 gæs. Så vidt jeg kan se, er der trukket flest Blisgæs bort. Det er usædvanligt, at der er så mange gæs på denne årstid. Tidligere trak gæssene mere regelmæssigt bort i vintertiden for så at komme igen i forårsmånederne; nu er forårstrækket meget lidt konstant, hvad der måske kan skyldes forandringen i arternes indbyrdes forhold.

P. I. RØRTH.

En lignende forskydning i talforholdet mellem Sædgæs og Blisgæs har i løbet af de senere år også fundet sted andre steder, f. eks. Østprøjsen og Ungarn; jfr. VIERBECK, der Vogelzug **14**, 1943, p. 71. Red.

Den korttåede Træløber (*Certhia brachydactyla* (Brehm)) bemærket på Fyn.

På en ekskursion til Damsbo skov 11. april 1952 havde jeg sammen med TORBEN BANKE, lærer J. K. GROTH og andre fugleinteresserede fra Fåborg i længere tid lejlighed til at iagttage en Korttået Træløber (*Certhia brachydactyla*) i en gammel egebestand. Fuglen var bl. a. øjen-synligt beskæftiget med at bygge rede og smuttede gang på gang med redemateriale om bag en barkflis ca. 8 m oppe i en gammel eg. Den var ikke ret sky, og samtlige turens deltagere havde god lejlighed til på nært hold at overtyde sig om artens kendemærker: omtrent musegrå overside, mere smudsig underside og længere og i spidsen mere nedadkrummet næb end hos Træløberen (*Certhia familiaris*). Fuglen var tavs, blot en gang hørtes lokkestemmen. Med sikkerhed blev kun set denne ene fugl, og der har muligvis kun været tale om en enlig fugl, måske en ♀. På Als og Sundeved synes arten at være tiltaget de senere år. Det skal nu blive interessant at se, om den vil brede sig til Fyn, hvad ovenstående jo kunne tyde på.

OLAF BEHREND'S.

Forårsagttagelser af Laplandsværling (*Calcarius lapponicus* (L.)).

Den 6. april 1953 iagttog vi et udfarvet eksemplar af Laplandsværling (*Calcarius lapponicus*) på Spodsbjerg ved Hundested. Fuglen var så stor som en Snespurv, kinder, forhals, strube og hage rensort, hvid øjenbrynsstribe, pande, isse og nakke meget mørk, næsten sort, baghals brun, oversiden iøvrigt brun-, sort- og hvidspraglet, undersiden hvidlig. Næbbet var kraftigt gult. Fuglen gik på en pløjemark i 15 m's afstand fra os.

Da vi lidt senere fik den på vingerne, hørte vi følgende stemme: en hård trille, et fløjtende *tyu* og en lyd, der ikke kunne skelnes fra Torniriskens flyvestemme.

KIRSTEN GEERTZ-HANSEN. NIELS HESSELBJERG CHRISTENSEN.

**Rødstrubet lom (*Colymbus stellatus* Pont.)
i Søborg Mose ved København.**

Da Lommerne i Danmark udelukkende er havfugle, var det en noget usædvanlig oplevelse i dagene efter d. 27.4.53 at iagttage en Rødstrubet Lom (*Colymbus stellatus*) i vinterdragt (ungfugl?) i Søborg mose.

Fuglen gjorde indtryk af at befinde sig godt.

SVEND KAULBERG.

ANMELDELSER

WOLFGANG MAKATSCH: Die Vögel der Seen und Teiche (304 pp. med 258 fotos (deraf 12 i farver) samt ca. 70 fugletegninger og enkelte kortskitser). – NEUMANN VERLAG, Radebuel und Berlin 1952. Pris 21.60 kr.

MAKATSCH har villet skrive en populær, men dog videnskabeligt præget bog for ungdommen, og man må erkende, det er lykkedes for ham. I dansk litteratur må den, hvad indholdets afgrænsning angår, nærmest sammenlignes med O. HELMS populære bøger. Forf. har taget søernes og dammenes (mosehullernes) fuglefauna op til behandling og omtaler 69 ynglefugle og 28 trækfugle. Man kan altid diskutere, hvilke arter, der hører til den og den fauna, og det er muligt, andre forfattere hellere ville have henregnet Havørn, Sort Glente, Digesvale, Fyrremejse, Storspove o. a. til en anden biotop.

Bogen er udmærket skrevet. Efter en indledning på 12 sider omtales ynglefuglene i et 252 sider stort afsnit inddelt i 19 »kapitler«, et for hver systematisk orden. Hver fugleart får sin egen omtale efter samme recept, hvor der gøres rede for kendetegn, stemme, udbredelse som helhed og i Tyskland, træk, rede og æg. Bogens sidste 20 sider omhandler trækfuglene. I indledningen og i begyndelsen af hvert kapitel giver forf. en almindelig populær skildring, men han har hele tiden for øje, at der søges at gøre læseren bekendt med de mere videnskabelige begreber inden for ornithologien.